

зайняту земельну ділянку та ви знання незаконними дій. Рішення. Мелітопольський міськрайонний суд Запорізької області. Справа № 815/462/2012. «10» липня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39799083>.

10. Про звільнення самовільно зайнятої земельної ділянки: Рішення Апеляційного суду Донецької області. Справа № 230/3037/13-ц від 01 квітня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38118198>.

11. Про усунення порушень прав на землю: Рішення Соснівського районного суду м. Черкаси. Справа №2-3035/12 від 20 лютого 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37396808>.

12. Про усунення порушень права власності на землю: Рішення Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області. Справа № 686/19698/14-ц від 14.11.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41776838>.

13. Про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою: Рішення Вишгородського районного суду Київської області. Справа № 363/5170/13-ц від 18 березня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37846872>.

14. Про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою: Рішення Колегії суддів судової палати в цивільних справах апеляційного суду Миколаївської області. Справа № 477/441/14-ц від 24.11.2014 року

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41634059>.

15. Про усунення перешкод в користуванні земельною ділянкою шляхом знесення погребу: Рішення Сумського районного суду Сумської області. Справа № 587/427/14-ц від 09 квітня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38215354>.

16. Розгон О. В. Межі та обмеження права власності [Текст] / О. В. Розгон. – Х.: Страйд, 2006. – 188 с.

17. Екологічне право України: [підруч. для студ. юрид. спец. вищ.навч. закл.] / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. – Х.: Право, 2009. – 328 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1149032755700/pravo/yuridichna_vidpo_valdnist_porushennya_zemelnoho_zakonodavstva.

18. Лісовий кодекс України № 3852-ХІІ від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1994. – № 17. – Ст. 99.

19. Кодекс України про надра від 27.07.94 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.

20. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 року № 962-IV // Відомості Верховної Ради України. – 003. – № 39. – Ст. 349.

21. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21. – Ст. 135.

УДК 342.5:342.841

ГРОМАДСЬКА ЕКСПЕРТИЗА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСАДА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Хабарова Т. В.,

аспірант кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Анотація: Дослідження присвячено вивченню проблеми корупції та її подоланню, шляхом залучення громадськості до участі в прийнятті управлінських рішень, проведенні громадської експертизи та наданні оцінки діяльності органів державної влади. Досліджено правове регулювання проведення громадської експертизи діяльності органів державної влади. Обґрунтовано, що громадська експертиза є однією з форм громадського контролю та однією із вагомих засад протидії корупції. Висвітлено організаційні складові громадської експертизи діяльності органів державної влади. Проаналізовано існуючий вітчизняний досвід проведення громадської експертизи. Наведено практичні рекомендації проведення громадської експертизи.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, протидія корупції, громадська експертиза, громадський контроль.

Анотация: Исследование посвящено изучению проблемы коррупции и ее преодолению, путем привлечения общественности к участию в принятии управленческих решений, проведении общественной экспертизы и предоставлении оценки деятельности органов государственной власти. Исследовано правовое регулирование проведения общественной экспертизы деятельности органов государственной власти. Обосновано, что общественная экспертиза является одной из форм общественного контроля и одним из весомых средств противодействия коррупции. Освещены организационные составляющие общественной экспертизы деятельности органов государственной власти. Проанализирован существующий отечественный опыт проведения общественной экспертизы. Приведены практические рекомендации проведения общественной экспертизы.

Ключевые слова: коррупция, предотвращение коррупции, противодействие коррупции, общественная экспертиза, общественный контроль.

Annotation: Research is devoted to the problem of corruption and its overcoming by means public participation in decision-making, public expertise and provision of estimation of activity public authorities. Examines legal regulation of public expertise of activity public authorities, substantiated that public expertise is a form of public control and one of the important bases of combating corruption. Examined organizing constituents of public expertise of activity public authorities. Proposed certain practical recommendations methods conducting public expertise.

Key words: corruption, corruption prevention, combating corruption, public expertise, social control.

Проблеми, пов'язані з корупцією, мають місце практично у будь-якій державі, незалежно від

політичного устрою та рівня економічного розвитку. В Україні корупція набула незаних масштабів, що призвело до сповільнення розвитку держави та зневіри громадян у дієвість органів державної влади.

© Хабарова Т.В., 2015

Порушивши управлінську дисципліну, поєднавши політичні та приватні інтереси корупція стала однією з ключових причин гальмування будь-яких реформ. Тому питання ефективного запобігання та протидії корупції є одним із найважливіших завдань, які намагається вирішити сучасна Українська держава. Зумовлено це також тим, що корупція провокує й поглиблює суспільні кризові явища, перешкоджає налагодженню конструктивного діалогу між владою та громадськістю, руйнує засади розбудови правової держави та громадянського суспільства [16, с. 1]. У цьому контексті важливим є налагодження взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів державної влади при виробленні й реалізації оптимальних моделей реформування національних правової, політичної і економічної систем. Однією з організаційних гарантій формування партнерських відносин апарату публічної влади і населення є забезпечення транспарентності системи державного управління в Україні, відкритості управлінських процесів для населення. У свою чергу, відкритість передбачає готовність влади залучити до процесу прийняття рішень інститути громадянського суспільства [8, с. 62-64].

Протягом останнього року в Україні суттєво зріс інтерес громадян до участі у політичному житті країни, розширилися можливості громади безпосередньо впливати на формування і реалізацію державної політики. Окрім таких вже ustalених, хоч і досі проблемних, форм прямого впливу на політичні процеси, як вибори та референдуми, набули популярності також альтернативні способи залучення громадян, як створення органів самоорганізації населення, формування громадських рад при владних органах, проведення громадських слухань, публічних обговорень проектів нормативно-правових актів. У свою чергу, це сприяло новій хвилі громадських ініціатив, соціальних рухів і відповідних законодавчих пропозицій [3, с. 4]. У роботі органів державної влади надзвичайно важливим є характер відносин з суспільством, у тому числі з партнерами, громадянами. Якщо населення неприхильне до органів державної влади, то взаємодія між ними за допомогою прямих та зворотних зв'язків буде неефективною або зовсім безрезультатною [9, с. 7]. Як показує європейський досвід, розширення прав громадян на те, щоб відігравати роль у прийнятті рішень не лише через обраних представників, але й через різноманітні механізми дозволяє враховувати думку та інтереси громадян у процесі формування політики та наближає громадян до демократичного процесу [17, с. 7]. Проте, як зазначають експерти, жодна країна не має аналогів такого інструменту впливу громадян на прийняття органами влади політичних рішень, як громадська експертиза, принаймні найближчі країни-сусіди [18].

Єдиним видом громадського контролю, що запроваджено в Україні, як технологію зворотного зв'язку влади із громадою, є громадська експертиза. На сьогодні українським законодавством запроваджено різного роду експертизи, об'єктом яких є певна діяльність органів державної влади або організацій, установ, які уповноважені діяти від імені держави чи виконувати її функції, надаючи специфічні послуги [10, с. 176]. В Україні є певний,

хоча і невеликий, досвід проведення інститутами громадянського суспільства громадських експертиз діяльності таких органів виконавчої влади, як: Міністерство юстиції України, Міністерство транспорту та зв'язку України, Львівська, Херсонська, Полтавська обласні державні адміністрації, Інспекція державного архітектурно-будівельного контролю у Полтавській області, Головні управління юстиції у місті Севастополі та у Рівненській області [18].

Інноваційний для органів виконавчої влади України комунікативний процес сприяння проведенню громадської експертизи їх діяльності має стратегічну спрямованість на зміну цінностей та установок влади у напрямі її відкритості та підвітності суспільству, активізації взаємодії з цільовими групами для забезпечення їх участі у державному управлінні на принципах соціального партнерства і взаємовідповідальності [14, с. 114]. Процес розробки цієї інновації є яскравим прикладом того, яким тривалим може бути діалог влади і громадськості. Президент України ще у 2005 році Указом «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» доручив Кабінету Міністрів України розробити й ухвалити порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Згодом, розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1035-р від 21 листопада 2007 року була схвалена Концепція сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства. У преамбулі документу задекларовано, що під сприянням розвитку громадянського суспільства необхідно розуміти першочергове налагодження ефективної взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства, яка повинна базуватися на партнерстві, спільній зацікавленості сторін у досягненні цілей, пов'язаних із процесом демократизації усіх сфер державного управління і суспільного життя, соціально-економічним і духовним прогресом, всебічним забезпеченням захисту прав і свобод людини та громадянина. Розроблена урядом у 2008 році Програма дій «Український прорив: для людей, а не політиків» у першому розділі «Громадянське суспільство» також прямо передбачала вдосконалення нормативно-правової бази та ухвалення законодавства у сфері громадського контролю. Як наслідок, у січні 2008 року Кабінет Міністрів України доручив Міністерству юстиції України розробити проект Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади і вже 5 листопада 2008 року Порядок був ухвалений [3, с. 4].

На сьогоднішній день участь громадськості в реалізації державної політики та доступу до інформації про діяльність органів державної влади також забезпечується дією Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII, зокрема, частиною 7 статті 55 Закону передбачається можливість проведення громадської антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів, спрямована на виявлення положень, які самостійно чи у поєднанні з

іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією; вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у сфері запобігання корупції; отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій, тощо [1, ст. 55, 21].

Проте, незважаючи на значну кількість нормативно-правових актів, що регламентують механізм проведення громадських експертиз, залишаються деякі питання, що не дозволяють цей механізм вважати завершеним. Це, зокрема, відсутність визначення таких понять, як «громадська експертиза», «громадський експерт», не визначення правового статусу та кваліфікаційних вимог до громадських експертів, відсутність оприлюднених висновків проведених експертиз та експертних пропозицій органам влади щодо вдосконалення їх діяльності, відсутність уніфікованої форми експертного висновку та експертних пропозицій за результатами громадської експертизи. Все це створює певні труднощі як для органів влади, так і для інститутів громадянського суспільства, адже не всі представники інститутів громадянського суспільства мають навички з організації та проведення експертизи, визначення, обґрунтування та використання різноманітних методів необхідних для проведення об'єктивної громадської експертизи [2, с. 7].

Необхідність запровадження громадської експертизи діяльності органів державної влади в Україні зумовлена високим рівнем закритості державних структур, а отже, незрозумілості їх діяльності для громадян, обмеженістю участі громадськості у реалізації державних програм, що зумовлює напруженість у відносинах між владою та громадянським суспільством [14, с. 113]. Важливою проблемою, що вимагає відкритості державної управлінської політики, є високий рівень корумпованості державного апарату. Корумпованість чиновників завжди передбачає умисне намагання державних службовців приховати від громадськості інформацію про зловживання владою і службовими повноваженнями з метою особистого збагачення. За таких умов говорити про відкритість влади, гласність управлінської політики об'єктивно неможливо [8, с. 66-67]. На жаль, у нашій країні корупція з соціальної аномалії перетворилася на правило і виступає звичним засобом вирішення проблем, є нормою функціонування влади, правоохоронних органів та значної частини членів суспільства [7, с. 3].

Як вже зазначалося, одним з кроків запобігання корупції в органах державної влади є прозорість і відкритість. Іншими словами, необхідно зробити діяльність державних структур, їх посадових осіб прозорою для пересічних громадян що поверне довіру громадян до офіційної влади, створить несприятливе середовище для корумпування суспільства, гарантуватиме реалізацію конституційних прав громадян в інформаційній сфері [15, с. 69]. Саме тому забезпечення відкритості та прозорості державної політики є одним з пріоритетних завдань кожного органу виконавчої влади, для реалізації якого державні інституції

повинні, зокрема, проводити консультації з громадськістю, здійснювати взаємодію з консультативно-дорадчими органами – громадськими радами, сприяти проведенню громадської експертизи своєї діяльності [6].

У цілому, громадська експертиза діяльності органів державної влади є складовою механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення інститутами громадянського суспільства оцінки діяльності органів державної влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх урахування органами виконавчої влади у своїй роботі [10, с. 176]. Метою громадської експертизи є підвищення ефективності державної політики через урахування думки громадськості щодо проблем та причин, які їх породжують, шляхів їх вирішення [5]. Усе це потенційно має сприяти покращенню якості управлінських рішень, запобіганню корупційних правопорушень, виробленню політики, зорієнтованої на потреби громадян, ефективному використанню державних ресурсів та громадської підтримки урядової політики [12, с. 7].

Інститут громадської експертизи – це, перш за все, процес залучення громадських кіл до сфери державної політики, можливість бути не лише спостерігачем, а й активним учасником формування політики [3, с. 5].

Відомим є визначення, запропоноване О. Шаповаловим, згідно з яким громадська експертиза діяльності органу виконавчої влади – це оцінка прийнятих ним нормативно-правових актів, його рішень, дій чи бездіяльності з метою визначення відповідності чинному законодавству, правам, інтересам населення в цілому або окремих його груп, яке проводиться не підприємницькими товариствами й установами (громадськими організаціями, благодійними і релігійними організаціями, професійними і творчими спілками, органами самоорганізації населення та іншими об'єднаннями громадян, окрім політичних партій, а також недержавними ЗМІ) [4].

При цьому серед фахівців існує думка, що громадська експертиза не може стосуватися діяльності органів державної влади, а має обмежуватися винятково експертизою документів. На думку О.В. Літвінова це обмеження є суперечливим з таких міркувань, що сам по собі документ може бути підготовлений у межах компетенції органу влади, але під час його підготовки та прийняття могли бути порушені обов'язкові процедури, або документ не відповідає встановленим принципам, що дає підстави сумніватися в законності даного документу та дає право зацікавленим особам його оскаржувати.

Таким чином, під діяльністю розуміється не лише те, яким чином було розроблено документ і що для цього було зроблено виконавцями, а й чи були дотримані усі обов'язкові процедури, чи залучалася до його розробки громадськість (якщо це передбачено документами), чи правильно було визначено проблему, чи були розглянуті альтернативи вирішення визначеної проблеми, чи обґрунтованим й адекватним є механізм реалізації розробленого документа, чи достатньо ресурсів у

осіб, що мають виконувати вимоги документа та органів, що мають здійснювати [13].

Також громадську експертизу визначають як вид експертної діяльності з аналізу та оцінки впливу господарської або іншої соціально-інноваційної діяльності, нормативних та інших управлінських актів на умови життя та реалізацію прав і законних інтересів громадян, яка здійснюється експертними комісіями або громадськими експертними організаціями відповідно до процедур, встановлених чинним законодавством [18]. Варто зазначити, що це визначення є більш коректним, адже, експертиза має піддаватися, як форма та зміст прийнятого нормативно-правового акту, так і порядок його прийняття та реалізації.

Однією з найголовніших умов для проведення якісної громадської експертизи є її правильне планування. Перед початком здійснення громадської експертизи варто чітко визначитися з тим, яку проблему планується вирішити, яку державну політику покращити і яким чином провести цю роботу. Для того щоб спланувати проведення громадської експертизи, необхідно визначити: мету, під якою розуміється конкретний соціальний результат, що буде досягнуто після реалізації на практиці результатів громадської експертизи; предмет, яким може бути оцінка діяльності органів виконавчої влади, ефективність ухвалення і виконання цими органами рішень, підготовка пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх урахування цими органами у своїй роботі; методи проведення громадської експертизи, до яких можуть належати: аналіз документів, формалізовані інтерв'ю, включене та невключене спостереження, вивчення думки громадян шляхом їх анкетування, контент-аналіз публікацій у ЗМІ та на веб-сайті, фокус-групова дискусія, громадське обговорення за участю споживачів послуг тощо; індикатори, які вимірюються, джерела інформації і спосіб її отримання та сформулювати експертну групу [12, с. 8].

Завдяки отриманим даним відповідні органи влади зможуть удосконалити або ж і переосмислити свої дії, переформувати пріоритетні напрями діяльності. Цим самим, у разі відкритої чи хоча б компромісної реакції на зауваження чи пропозиції громади, орган влади зменшує кількість потенційних конфліктів, сприяє відкритості власної діяльності та зміцненню відносин між владними інституціями та громадою. У свою чергу, з мірою зростання довіри до суб'єктів владних повноважень збільшуватиметься і загальний рівень інтересу та бажання громадян бути залученими до формування державної політики та зменшуватиметься відсоток аполітичності [3, с. 5].

Для того, щоб результати проведення громадської експертизи діяльності органів влади мали користь та дійсно серйозно розглядалися, бралися до уваги при розробці проектів управлінських рішень, інститут громадянського суспільства (ІГС) має забезпечити її належну якість та корисність. Досягнення цього можливо за дотримання таких стандартів як: об'єктивність та обгрунтованість рекомендацій експертизи – експертні висновки мають будуватися виключно на аналізі отриманої інформації та на основі підтверджених фактів; корисність – громадська

експертиза має забезпечити потреби в інформації тих, хто використовуватиме результати такої експертизи; виконуваність (здійсненність) – громадська експертиза має бути реальною, зваженою, дипломатичною та неконфліктною; правомірність – громадська експертиза має проводитися легально, етично, з огляду на тих, чиїх інтересів така експертиза стосується. Це не говорить про те, що експерти мають працювати, щоб догодити органу влади. Проте вони мають урахувувати специфіку діяльності того чи іншого органу влади, розуміти, що експертиза проводиться не з метою когось покарати, а щоб підтвердити правильність обраних дій або запропонувати їх покращення. ІГС має керуватися, перш за все, прагненням побачити об'єктивну і реальну картину, а не прагненням віднайти недоліки за будь-яку ціну; відповідальність за достовірність та повноту аналізу [12, с. 35].

Узагальнюючи практику застосування норм законодавства в сфері проведення громадської експертизи можна дійти висновку, що інститут громадського контролю, зокрема, громадська експертиза може виступати дієвою засадою протидії корупції. Проте, незважаючи на те, що залучення громадян до управління та проведення громадської експертизи сприяє попередженню конфлікту інтересів, а також створенню умов несприятливих для виникнення корупційних правопорушень і виявленню корупційних дій та осіб, що їх вчинили, досягнути такого ефекту можна лише за умови реального сприяння проведенню громадської експертизи зі сторони органів державної влади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. № 49/-ВР // Відомості Верховної Ради. 2014. – Ст. 2056.
2. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади в Україні: організація та проведення: прак. посіб. / О.В. Літвінов, О.В.Тинкован, Н.М. Літвінова [та ін.]; за заг. ред. О.В. Літвінова. – Д.: МОНОЛІТ, 2010. – 180 с.
3. Громадська експертиза: теоретичні та практичні аспекти / Балацька Анна, Сушко Ольга, Шевченко Тарас. – К., Тютюкін. – 2011. – 120 с.
4. Громадський контроль влади. Міф поступово втілюється в реальність? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://justus.com.ua/articles/2008/11/12/880>
5. Дніпроенко Н.К. Громадський моніторинг, громадська експертиза та громадський контроль: функціональний аналіз і європейські традиції застосування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12DNKETZ.pdf>
6. Ішук С. І. Правові проблеми взаємодії влади та громадянського суспільства в Україні Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2011. – №1(3) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Choasp/2011_1/11isisvu.pdf
7. Кагановська Т. Корупція як негативний чинник державного управління: шляхи подолання / Т. Кагановська // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2010. – № 919. Випуск № 7. – С. 3-6.
8. Кагановська Т. Проблеми забезпечення транспарентності діяльності системи державного управління України / Т. Кагановська // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2014. – № 5. – С. 62-68 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnaru_2014_5_11.pdf
9. Кагановська Т. Система зв'язків з громадськістю в державній службі: правовий аспект / Т. Кагановська //

Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2013. – № 1062. – Випуск № 14. – С. 7-13.

10. Купрій В. / Аудит реалізації державної політики та громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади. Вісник Національної академії державного управління // Політологія і право. – С.175-180.

11. Купрій В., Паливода Л. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади : навч. посіб. / Купрій В., Паливода Л. – К. : Макрос, 2011. – 200 с.

12. Лациба, М.В. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади: крок за кроком / М. Лациба, О. Хмара, О. Орловський ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К. : [Агентство «Україна»], 2010. – 96 с.

13. Літвінов О.В. Досвід проведення громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-01/10lovvu.pdf>

14. Мартинець Н. Громадська експертиза: стратегія сприяння / Вісник Національної академії державного управління // Механізми державного управління. – С. 112-119.

15. Мельник М.І. Антикорупційна діяльність в органах державної влади та її наукове забезпечення // Право України. – 2000. – № 3. – С. 67-71.

16. Молдован Е.С. Напрями запобігання та протидії корупції на державній службі: морально-ідеологічний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10mesmia.pdf>

17. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні [Текст] : посіб. – К. : Ленвіт, 2012. – 64 с.

18. Шунін М.К. Аналітична записка на тему: «Громадська експертиза, як одна з форм участі громадян у прийнятті політичних рішень» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://civicexpert.in.ua/ge_yak_odna_iz_form_uchasti_gromadyan

УДК 342.9

ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ПРОВАДЖЕНЬ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ТАРИФІВ НА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ

Яковлев П. О.,

здобувач Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Анотація: У статті розглядається проблема визначення правової природи провадження щодо встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги. Показано, що це провадження не може бути віднесене до жодного відомого виду адміністративних проваджень. Доводиться, що провадження щодо встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги має ознаки одночасно адміністративного правотворчого та адміністративного правозастосовного провадження. Запропоновано його виділення в окремий вид адміністративних проваджень.

Ключові слова: житлово-комунальні послуги, тарифи на житлово-комунальні послуги, адміністративне провадження, адміністративне правотворче провадження, адміністративне правозастосовне провадження.

Аннотация: В статье рассматривается проблема определения правовой природы производства по установлению тарифов на жилищно-коммунальные услуги. Показано, что данное производство не может быть отнесено ни к одному известному виду административных производств. Доказывается, что производство по установлению тарифов на жилищно-коммунальные услуги имеет признаки одновременно административного правотворческого производства и административного правоприменительного производства. Предложено его выделение в отдельный вид административных производств.

Ключевые слова: жилищно-коммунальные услуги, тарифы на жилищно-коммунальные услуги, административное производство, административное правотворческое производство, административное правоприменительное производство.

Annotation: The article is devoted to the description of the executive procedures in administrative law. The possibility of distinguishing at minimum three procedures is grounded. They include the resolution execution concerning imposition of administrative penalties, executive procedure under Criminal executive code and executive procedure under the Law of Ukraine «About the Executive Procedure». The generalities of these executive procedures are distinguished.

Key words: administrative procedure, executive procedure, resolution execution concerning imposition of administrative penalties, execution of criminal penalties, forced execution.

Постановка проблеми. Останнім часом у суспільстві все більше уваги приділяється питанням тарифів на житлово-комунальні послуги. Проблеми, пов'язані із цими тарифами є різними, але немає таких людей, яких би ці проблеми не торкалися в тому чи іншому аспекті. Одним із важливих аспектів проблеми встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги є нормативно-правове регулювання відповідної діяльності уповноважених органів. При цьому, крім суто технічних питань виникає багато непорозумінь, які стосуються порядку

встановлення тарифів або, іншими словами, процесуальних засад зазначеної діяльності.

Те, що діяльність щодо встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги має здійснюватись у процесуальній формі, не викликає сумнівів. Проте питання про правову природу провадження в межах якого здійснюється така діяльність залишається відкритим, оскільки особливості такого провадження не дають можливості віднести його до відомих, а в адміністративному праві видів адміністративних проваджень.

Мета статті. Таким чином, метою цієї статті є визначення правової природи провадження щодо встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги.

© Яковлев П.О., 2015